

R A P P O R T Nr. 95

IAO – Rapport uitgebracht ter aanvulling van de rapporten uitgebracht door de Belgische regering overeenkomstig de bepalingen van artikel 19 van het Statuut van de Internationale Arbeidsorganisatie betreffende de maatregelen die zijn genomen om uitvoering te geven aan de bepalingen van de geratificeerde verdragen – Rapporteringscyclus 2016

-----

13 april 2016

2.829-1

RAPPORT

uitgebracht ter aanvulling van de rapporten uitgebracht door de Belgische regering overeenkomstig de bepalingen van artikel 19 van het Statuut van de Internationale Arbeidsorganisatie betreffende de maatregelen die zijn genomen om uitvoering te geven aan de bepalingen van de

GERATIFICEERDE VERDRAGEN – RAPPORTERINGSCYCLUS 2016

x   x   x

RAPPORT VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

De heer P.-P. Maeter, voorzitter van het directiecomité van de FOD Werkgelegenheid, heeft bij brief van 25 januari 2016 het advies van de Raad gevraagd over de rapportering 2016 over de aanbevelingen en de niet geratificeerde verdragen (artikel 19 van het Statuut van de IAO) betreffende de gezondheid en veiligheid op het werk.

De Nationale Arbeidsraad wordt daarover geraadpleegd ingevolge het verdrag nr. 144 betreffende de tripartiete raadplegingsprocedures ter bevordering van de tenuitvoerlegging van de internationale arbeidsnormen.

Op verslag van het Bureau heeft de Raad het volgende rapport uitgebracht ter aanvulling van de rapporten die de Belgische regering aan het IAB heeft voorgelegd.

I. ONDERWERP VAN HET RAPPORT

De heer P.-P. Maeter, voorzitter van het directiecomité van de FOD Werkgelegenheid, heeft bij brief van 25 januari 2016 het advies van de Raad gevraagd over de rapportering 2016 over de aanbevelingen en de niet geratificeerde verdragen (artikel 19 van het Statuut van de IAO) betreffende de gezondheid en veiligheid op het werk.

Krachtens artikel 19 van het Statuut van de IAO verzoekt het Internationaal Arbeidsbureau (IAB) de lidstaten verslag uit te brengen over de maatregelen die zijn genomen om uitvoering te geven aan de niet geratificeerde verdragen nr. 167, nr. 176, nr. 184 en nr. 187 en de aanbevelingen nr. 175, nr. 183, nr. 192 en nr. 197.

Daartoe heeft het IAB een rapportformulier opgesteld met een vragenlijst over de niet geratificeerde instrumenten betreffende de gezondheid en veiligheid op het werk.

Ingevolge het verdrag nr. 144 betreffende de tripartiete raadplegingsprocedures ter bevordering van de tenuitvoerlegging van de internationale arbeidsnormen, werd de Raad geraadpleegd over dat rapport en over de antwoorden van de Belgische regering op de vragenlijst, over de aanbevelingen en de door België niet geratificeerde verdragen voor de rapportering 2016.

Om met kennis van zaken op de genoemde vragenlijst te kunnen antwoorden, heeft de Raad kunnen rekenen op de technische steun van het bestuur, dat hij dan ook wil bedanken voor zijn waardevolle medewerking.

II. DRAAGWIJDTE VAN HET RAPPORT

A. Opmerkingen vooraf

De Raad is verheugd dat het proces tot ratificatie van de verdragen van de IAO op regelmatige wijze wordt voortgezet, aangezien België de afgelopen jaren meerdere verdragen betreffende essentiële thema's heeft geratificeerd, zoals het verdrag nr. 189 over het huispersoneel of het verdrag betreffende maritieme arbeid. Ook het verdrag nr. 176 betreffende de veiligheid en gezondheid in mijnen werd onlangs geratificeerd.

Bovendien wijst hij erop dat onlangs verschillende akten van bekrachtiging werden ingediend bij het IAB. Dat gaat met name op voor het verdrag nr. 184 betreffende de veiligheid en gezondheid in de landbouw, waarvoor in november 2015 akten van bekrachtiging werden ingediend. Dat verdrag zal in november 2016 voor België in werking treden.

Van de federale overheidsdienst Werkgelegenheid heeft hij ook vernomen dat de akten van bekrachtiging van het verdrag nr. 167 betreffende de veiligheid en gezondheid in de bouwnijverheid binnenkort zullen worden ingediend bij het IAB; hij is blij met die gang van zaken.

B. Algemene en specifieke beschouwingen

De Raad heeft kennisgenomen van het rapportformulier van het IAB met een vragenlijst over de maatregelen die België heeft genomen om uitvoering te geven aan de aanbevelingen en de niet geratificeerde verdragen betreffende de gezondheid en veiligheid op het werk. Verder heeft hij het rapport van de Belgische regering daarover aandachtig bestudeerd.

Hij verduidelijkt meteen dat hij niet van plan is om de vragenlijst van het IAB en de antwoorden van de Belgische regering systematisch te bespreken; hij zal wel enkele algemene opmerkingen en beschouwingen formuleren over het proces voor de ratificatie van de onderhavige verdragen door België, waarbij hij de nadruk legt op de materies die meer specifiek in zijn midden werden behandeld en die ertoe bijdragen dat de nog niet geratificeerde IAO-verdragen inzake veiligheid en gezondheid op het werk worden opgenomen in de Belgische rechtsorde.

1. Opmerkingen over het proces voor de ratificatie van de verdragen in België

De Raad merkt op dat het proces voor de ratificatie van de hier onderzochte verdragen al afgelopen is voor sommige verdragen (nr. 176 en nr. 184), maar dat het proces voor de verdragen nr. 167 en nr. 187 zich in een verschillend stadium bevindt.

Hij is van oordeel dat de vertragingen in het ratificatieproces aan twee belangrijke factoren te wijten zijn:

a. Het gemengde karakter van de verdragen

Hij wijst erop dat die laatste twee verdragen betrekking hebben op kwesties met gemengde bevoegdheid.

De Raad is zich bewust van de complexiteit van het ratificatieproces in België, doordat het in België de Koning is die de zogenaamde “gemengde” verdragen ratificeert, nadat alle betrokken overheden hun instemming hebben gegeven. Dat kan leiden tot zeer ingewikkelde situaties, waarbij het ratificatieproces soms tientallen jaren kan duren alvorens het tot een resultaat leidt.

In dat opzicht moet er volgens de Raad een zekere soepelheid aan de dag worden gelegd bij het bepalen van de respectieve bevoegdheden van de federale instanties en de deelentiteiten wat betreft de tekst van het verdrag. Meer bepaald moeten onnodige vertragingen in het ratificatieproces worden vermeden als gevolg van het feit dat een van de partijen van wie de bevoegdheidsdomeinen uiterst marginaal zijn ten opzichte van de algemene conceptie van de tekst van het verdrag, haar verplichtingen (tot goedkeuring) niet naleeft.

In ieder geval moet er met de betrokken overheden duidelijk worden gecommuniceerd over hun wederzijdse verplichtingen in het raam van de ratificatieprocedure.

In het kader van zijn rol als coördinatieplatform wil de Raad op dat vlak ondersteuning bieden en fungeren als tussenpersoon bij de gewestelijke sociaal-economische raden, om indien nodig de ratificaties op alle bevoegdheidsniveaus te vergemakkelijken.

Hij is eveneens van oordeel dat voor de federale overheidsdienst Buitenlandse Zaken op dat vlak een belangrijke coördinerende rol is weggelegd, die hij proactief zou moeten vervullen.

b. Overeenstemming van het nationaal recht

De Raad merkt op dat er globaal genomen inhoudelijk geen grote obstakels zijn voor de ratificatie van de meeste IAO-verdragen door België, net als voor de verdragen nr. 167 en nr. 187.

Hij herinnert eraan dat de nationale regelgeving van een land niet op alle punten hoeft overeen te stemmen met de tekst van het verdrag in kwestie, om een verdrag van de IAO te kunnen ratificeren; in het kader van de verplichting tot rapportering betreffende de aanbevelingen en de geratificeerde verdragen overeenkomstig artikel 22 van het Statuut van de IAO, is het immers mogelijk de maatregelen te vermelden die nadien worden genomen voor de implementatie van de verdragen. De procedures waarover de IAO beschikt indien een verdrag onvoldoende wordt uitgevoerd, laten bovendien nog een zekere tijd om een aantal onvolkomenheden in de nationale regelgeving recht te zetten (artikelen 24 tot 34 van het Statuut van de IAO).

2. Specifieke verdragen

De Raad buigt zich in dit rapport enkel over de verdragen nr. 167 en nr. 187.

a. Verdrag nr. 167 betreffende de veiligheid en de gezondheid in de bouwnijverheid, 1988

De Raad herinnert in de eerste plaats aan zijn advies nr. 940 van 19 december 1989 betreffende de voorlegging van het verdrag aan het Parlement, waarin hij zich destijds al heeft uitgesproken voor de ratificatie van het verdrag nr. 167 door België, omdat hij van oordeel was dat “België het verdrag nr. 167 kan ratificeren en de aanbeveling nr. 175 kan aannemen”.

Dat standpunt druiste in tegen het standpunt van de Belgische regering, die vond dat ze het verdrag niet kon ratificeren vanwege problemen inzake niet-overeenstemming van de nationale wetgeving met het verdrag.

Inmiddels heeft België zijn nationaal recht aangepast aan het IAO-verdrag nr. 167.

De wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, en de uitvoeringsbesluiten ervan, waaronder vooral het koninklijk besluit van 25 januari 2001 betreffende de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen, komen tegemoet aan alle nieuwe principes van het verdrag nr. 167.

De Raad vestigt de aandacht op het brede toepassingsgebied van die laatste regelgeving, aangezien ze van toepassing is op alle activiteitssectoren en betrekking heeft op alle bouwactiviteiten (met enkele uitzonderingen). Hij wenst dat het IAB daarmee rekening houdt bij het onderzoek van de rapporten van België. Hij herinnert overigens ook aan zijn adviezen nr. 1.871 van 6 november 2013 en nr. 1.965 van 15 december 2015 over de tijdelijke en mobiele bouwplaatsen.

Gelet op het standpunt dat de Raad al geruime tijd inneemt, is hij verheugd dat de akten van bekrachtiging voor België bij het IAB zullen worden ingediend.

b. Verdrag nr. 187 betreffende het promotioneel kader voor veiligheid en gezondheid op het werk, 2006

De Raad herinnert aan zijn adviezen nr. 1.646 van 9 juli 2008 en nr. 1.730 van 16 maart 2010, waarin hij de Belgische overheid heeft aanbevolen het verdrag nr. 187 snel te ratificeren, overwegende dat “het de nodige elementen aanreikt voor België om een nationale strategie inzake veiligheid en gezondheid op te zetten, die kan zorgen voor de coördinatie van het beleid inzake veiligheid en gezondheid, daar waar dit op dit ogenblik niet altijd het geval is”.

De Belgische regering vond destijds dat ze op korte termijn niet kon overgaan tot ratificatie en niet alleen het kader kon uitwerken waarin dat verdrag voorzag, omdat “een belangrijk onderdeel van de bevoegdheden inzake veiligheid en gezondheid, bijvoorbeeld wat het creëren van een preventiecultuur betreft (opleiding, onderwijs) en de arbeidsgeneeskunde, in België bij de Gemeenschappen ligt”; de Raad merkte in dezelfde adviezen niettemin het volgende op: “Het specifiek doel van het verdrag is het creëren van een promotioneel kader. Per definitie zal de toepassing van de maatregelen van het verdrag dus geen noemenswaardige legislatieve aanpassingen vereisen”.

Inmiddels lijkt die moeilijkheid deels te zijn weggewerkt, aangezien België een promotioneel kader voor veiligheid en gezondheid op het werk heeft gecreëerd via de nationale strategie inzake welzijn op het werk 2008-2012, waarover de Raad zich heeft uitgesproken in zijn advies nr. 1.683 van 6 mei 2009.

Op 25 november 2014 heeft hij eveneens een advies (nr. 1.918) uitgebracht om de resultaten van die strategie te evalueren; dat advies had bovendien betrekking op het ontwerp van nationale strategie inzake welzijn op het werk 2014-2020. Die strategie werd evenwel niet uitgevoerd. Op dezelfde datum heeft de Raad advies nr. 1.917 uitgebracht over het nationaal profiel voor veiligheid en gezondheid op het werk, dat werd opgesteld overeenkomstig de aanbeveling nr. 197 betreffende het promotioneel kader voor veiligheid en gezondheid op het werk.

Onlangs heeft hij vernomen dat er een nieuwe nationale strategie inzake welzijn op het werk 2016-2020 wordt voorbereid, die past in het nieuwe strategische kader voor gezondheid en veiligheid op het werk (2014-2020) van de Europese Commissie.

Tot slot wijst de Raad erop dat het verdrag nr. 155 betreffende de veiligheid en gezondheid van de werknemers, waarvan de niet-ratificatie eveneens werd aangevoerd als argument om het verdrag nr. 187 niet te ratificeren, in 2011 in werking is getreden in België.

Rekening houdend met al die elementen is de Raad van oordeel dat het verdrag nr. 187 onverwijld geratificeerd moet worden om tot een coherent geheel inzake gezondheid en veiligheid op het werk te komen.
